

Голас РАДЗІМЫ

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАЙ СЕКЦЫІ КАМІТЭТА ЗА ВЯРТАННЕ НА РАДЗІМУ І РАЗВІЦЦЕ КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЕЙ З СУАЙЧЫНІКАМІ

№ 11 (595)

Люты 1962 г.

Год выдання 8-ы

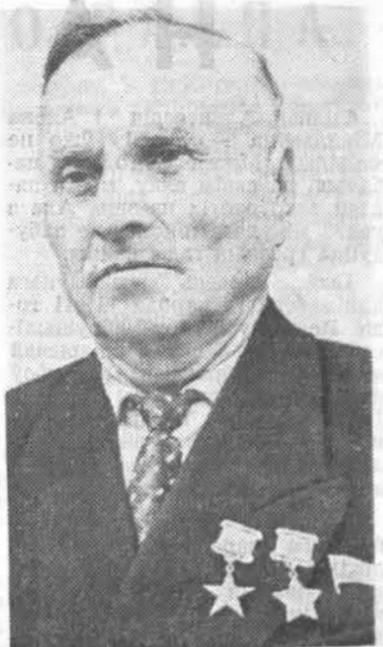
Вну атрымліваюць вучэбныя карпусы

Увопязіцца ў строй новыя карпусы беларускіх вышэйшых навучальных устаноў. Гэта значна пашырае базу вучэбнай і даследчай работы.

Беларускі інстытут механізацыі сельскай гаспадаркі атрымаў новы

галойны вучэбны корпус. У ім каля 200 кабінетаў, адытаторый, лабараторый, актовай і спартыўнай залы, бібліятэка з чытальнімі заламі і кнігасховішчам. Лабараторыі і кабінеты аснашчаюцца навіейшым абсталяваннем.

Намнога пашыраюцца вучэбныя плошчы і ў іншых адукацыйных установах рэспублікі. У Беларускім політэхнічным інстытуце ўзводзяцца карпусы будаўнічага факультэта і факультэта даражных даследаванняў, рэканструюцца адзін са старых будынкаў. Педагагічны інстытут імя Горкага на кошт прыбудовы напалавіну павялічыць вучэбную плошчу. Дарожніцтва яшчэ адной секцыяй галоўны корпус Беларускага тэхналагічнага інстытута.

Народныя кандыдаты — старшыня калгаса «Рассвет» Кіраўскага раёна Кірыл Пракопавіч АРЛОУСКІ і званнявая па вырощванні ільну калгаса «Новае жыццё» Карэліцкага раёна Ева Раманаўна КАРАЧАН.

КАМУНІЗМ ВЫКОНВАЕ ГІСТАРЫЧНУЮ МІСЮ ВІЗВАЛЕННЯ УСІХ ЛЮДЗЕЙ АД САЦЫЯЛЬНАЙ НЯРОУНАСЦІ АД УСІХ ФОРМ ПРЫГНЕТУ І ЭКСПЛУАТАЦЫІ. АД ЖАХАХ ВАЙНЫ І СЦВЯРДЖАЕ НА ЗЯМЛІ МІР ПРАЦУ СВАБОДУ, РОУНАСЦЬ БРАТВА І ШЧАСЦЕ УСІХ НА РОДАУ.

(З Праграмы Камуністычнай партыі Савецкага Саюза).

Гутаркі аб Праграме КПСС

РОУНАСЦІ Якой жаданай і ў той жа час неажыццявімай здавалася яна раней для многіх і многіх пакаленняў — рабоў, прыгонных, пралетарыяў. У розныя эпохі па-рознаму разумелі людзі ідэю роўнасці, але яна заўсёды з велізарнай сілай хвалявала розумы і сэрцы людзей, а найбольш адважных і смелых узнімала на барацьбу супраць няроўнасці і прыгнёту.

Перамога сацыялістычнай рэвалюцыі ў Расіі і братніх сацыялістычных краінах прынесла цудоўны плён здзяйснення роўнасці людзей у найбольш важных, карэзных галінах грамадскага жыцця. Народы, якія сталі на сацыялістычны шлях развіцця ў роўнай ступені вызвалены ад эксплуатацыі, таму што эксплуатацыйныя класы з устанавленнем сацыялізму сыходзяць з гістарычнай арэны, ліквідуюцца. Для ўсіх людзей у аднолькавай меры адмяняецца асабістая ўласнасць на сродкі вытворчасці, яна становіцца агульнанароднай уласнасцю. Сацыялізм забяспечвае ўсім людзям аднолькавую магчымасць працаваць па сваіх здольнасцях і аднолькавае права атрымліваць плату ў адпаведнасці з працай.

Праграма КПСС, прынятая ХХІІ з'ездам партыі, шырока разглядае пытанні роўнасці. У ёй указваецца, што гістарычная місія камунізма разам з ажыццяўленнем іншых задач заключаецца і ў вызваленні людзей ад сацыяльнай няроўнасці, ад усіх форм прыгнёту і эксплуатацыі. Камунізм — гэта такі грамадскі лад, які будзе характарызавацца поўнай сацыяльнай роўнасцю ўсіх членаў грамадства.

Камунізм пакончыць з дзяленнем грамадства на класы і сацыяльныя слаі. Усе людзі будуць мець аднолькавае становішча ў грамадстве, аднолькавыя адносіны да сродкаў вытворчасці, аднолькавыя ўмовы працы і размеркавання.

У нас, у Савецкай краіне, не на словах, а на справе ажыццяўлена сапраўды роўнае выбарчае права. Усе грамадзяне СССР на роўных асновах удзельнічаюць у рашэнні дзяржаўных спраў. Сацыялістычны дэмакратызм савецкага жыцця выяўляецца таксама і ў

роўнасці жанчын і мужчын, у раўнапраўі грамадзян, незалежна ад расавай або нацыянальнай прыналежнасці. Для ўсіх нацый у СССР забяспечана іх палітычнае раўнапраўе, ліквідавана атрыманая ў спадчыну ад старога ладу іх эканамічная і культурная няроўнасць.

Наш савецкі парламент — Вярхоўны Савет СССР — гэта сапраўды народны орган улады, які не ведала гісторыя. Важнейшыя пытанні ўнутранай і знешняй палітыкі СССР вырашаюць людзі працы — тыя, хто стварае матэрыяльны і духоўны багацці.

Роўнасць

У вышэйшым заканадаўчым органе Савецкай краіны — 1378 дэпутатаў. З іх 831 дэпутат — рабочы і сяляне, 366 — жанчыны. У Вярхоўным Савеце СССР прадстаўлены ўсе саюзныя і аўтаномныя рэспублікі, аўтаномныя вобласці і нацыянальныя акругі. Тут засядаюць дэпутаты 58 нацыянальнасцей і народнасцей Савецкага Саюза.

У. І. Ленін лічыў важнейшай рысай сацыялістычнай дэмакратыі — самы шырокі ўдзел працоўных мас у кіраванні краінай. Зараз у нас амаль два мільёны грамадзян — дэпутаты рэспубліканскіх, абласных, гарадскіх, сельскіх, пасялковых Саветаў. Больш 20 мільёнаў чалавек працуюць у розных камісіях мясцовых Саветаў.

Яркім прыкладам сапраўднага сацыялістычнага дэмакратызму з'яўляюцца выбары ў вышэйшы орган дзяржаўнай улады СССР, якія адбываюцца ў нашай краіне праз кожныя чатыры гады. 18 сакавіка 1962 года савецкія грамадзяне прагаласуюць за лепшых з лепшых прадстаўнікоў магутнай арміі будаўнікоў камунізма.

У нашай рэспубліцы, як і па ўсёй краіне, працягваюцца перадвыбарныя сходы, прысвечаныя вылучэнню кандыдатаў у дэпутаты Вярхоўнага Савета СССР. Рабочыя, калгаснікі і інтэлігенцыя называюць сваімі кандыдатамі кіраўнікоў Камуністычнай партыі і Савецкага ўрада, наватараў прамысловасці і сельскай гаспадаркі.

Сацыялізм ліквідуе няроўнасць людзей і ў адносінах нацыянальных. Вопыт нашай краіны пераконаў даказаў, што толькі перамо

га сацыялістычнай рэвалюцыі стварае магчымасці і ўмовы для знішчэння нацыянальнага прыгнёту, для добраахвотнага аб'яднання свабодных і раўнапраўных нацый і народнасцей у адзінай дзяржаве. У савецкіх рэспубліках сумесна жывуць і дружна працуюць людзі многіх нацыянальнасцей. Новая Праграма КПСС падкрэслівае, што ўсе народы СССР раўнапраўныя, іх жыццё будзе на адзінай сацыялістычнай аснове, матэрыяльна і духоўна запатрабаванні кожнага народа задавальняюцца ў аднолькавай меры.

Усе гэта сведчыць аб тым, што ўсе нацыі СССР аб'яднаны агульнымі жыццёвымі інтарэсамі ў адну сям'ю і сумесна ідуць да адзінай мэты — камунізма. Так, нам, рускім людзям, — гаворыць таварыш М. С. Хрушчоў, — прыемна бачыць росквіт народаў былых у краінах царскай Расіі. Цяпер над усёй нашай зямлёй лунае ленинскі сцяг дружбы народаў. У нас усе народы, незалежна ад веравызнання, колеру скуры і мовы, роўныя. Мы пабудавалі сацыялізм зараз дружнай сям'ёй рухаемся наперад, да камунізма!

Мы ідзем насустрач грамадству, дзе з часам знікне розніца паміж людзьмі розумовай і фізічнай працы, дзе будуць арганічна злучаны дзве формы чалавечай дзейнасці. Інтэлігенцыя перастане існаваць як асобны сацыяльны слой. На нашых вачах складваюцца рысы новага чалавека, у якім гарманічна спалучаюцца прыгажосць фізічнага і духоўнага развіцця.

Праграма КПСС адкрыла перад чалавецтвам дзверы ў цудоўны свет будучыні, калі на ўсёй зямлі будзе панавать вялікі высякародны ідэал камунізма — поўная і сапраўдная роўнасць. Гэты прычып перамог на велізарных прасторах дзяржаў міравай сацыялістычнай сістэмы.

Больш мільярда людзей, свабодных ад прыгнёту і бяспраўя, аб'яднаных на асновах роўнасці ў магутную братэрскую сям'ю, будуць новае жыццё. Яны паказваюць усяму свету прыклад новых адносін паміж дзяржавамі, паміж народамі, паміж людзьмі.

Звыш 150 юнакоў і дзяўчат займаюцца ў прафесіянальна-тэхнічным вучылішчы № 28 пры Полацкім нафтаперапрацоўчым заводзе. Вучылішча рыхтуе спецыялістаў нафтавай прамысловасці. На здымку: у хімічнай лабараторыі вучылішча.

Перадавая ткачыца Віцебскага дыवानовага камбіната Г. Фільчанка. Кожную змену яна выпускае 16 дываноў замест 14 па норме.

Новы бальнічны гарадок

Расце колькасць медыцынскіх устаноў Жыткавіцкага раёна. Апрача вялікай раённай бальніцы, у раёне працуюць 4 участковыя бальніцы, дзве ўрачэбныя амбулаторыі і 16 фельчарска-акушэрскіх пунктаў. У іх заняты 31 урач і 135 сярэдніх медработнікаў. Нядаўна ў Жыткавічах уведзены ў строй новы бальнічны гарадок.

З добрымі паказчыкамі завяршыў трэці год сямігодні калектыў Мінскага электратэхнічнага завода. На здымку: брыгадзір камуністычнай працы Сяргей Іванавіч Курза (злева) і электрамонтажнік Яўгеній Міхайлавіч Кустоў за зборкай камплектна-трансфарматараў і прадукцыі.

Гераічны пералёт завершаны

Гераічны абдымкамі, кветкамі падарункамі сустрэла радасная Масква герояў-лётчыкаў, якія вярнуліся з бяспрыкладнага пералёту ў Антарктыду. Два павятраныя лайнеры «ІЛ-18» і «АН-10» зрабілі гераічны рэйс. Яны прабылі ў павятры больш за 90 гадзін і пераадолелі звыш 50 тысяч кіламетраў туды і назад — гэта большае адлегласць, чым вакол усяго зямнога шара. Здзяйсняючы палёт, калі пад крылом павятранага карабля са

здзіўляючай хуткасцю змяняліся поры году і клімат, сярод лютых вятроў ледзянога кантыненту, гэтыя два сярыйныя самалёты паказалі, што пастаянная і паспяхова сувязь з Антарктыдай зусім магчыма, і недалёкі той час, калі ў рэгулярным распісанні павятранага руху з'явіцца звычайны рэйс «Масква — Мірны».

Сваім майстэрствам адважных лётчыкаў Савецкай краіны ўпісалі новую залатую старонку ў гісторыю айчынай авіяцыі.

НАРОД ПАМ'ЯТАЕ

Сцяпан Аляксеевіч і Алена Мікалаеўна — людзі ўжо не маладыя. Многа ўсяго яны пачылі на сваім вяку, многа падзей захоўвае іх памяць. Але з усёго мінулага ніколі не забудуцца гэтыя гады вайны.

Быў чэрвень незабыўнага для савецкага народа 1941 года. На нашу краіну абрушыліся страшныя ў сваёй зварынай лютасці, узброеныя да зубу фашысцкія галаварэзы Гітлера. Першыя ўдары ворага прынялі на сябе і нядаўна вызвалены ад прыгнёту панскай Польшчы заходнебеларускія землі.

Трывожна шумеў лес, начное неба прарэзалі заранкі далёкіх і блізкіх пажараў, чуліся прыглушаныя арудзійныя раскаты, іншы раз парывы ветру даносілі трэск кулямётаў, адначаснавінтовачных выстралаў. Лінія фронту прасоўвалася на ўсход.

Мала хто спаў у гэтыя ночы ў беларускіх вёсках, акупіраваных немцамі. Скрытае начное жыццё шло ў вёсках Агароднікі і Сокалава, якія згубіліся сярод зялёных лясоў і палёў Бярозаўскага раёна. Адно, на спех развітаўшыся з сям'ёй, ішлі пад покрывам ночы ў нялёгкі шлях з надзеяй злучыцца з часцямі Чырвонай Арміі; іншыя шукалі надзейнага сховішча для сабранай на палях зброі: яны думалі аб непазбекнасці схватак з ворагамі; трэція хавалі свае пакыткі далей ад вачэй няпрошаных гасцей.

Не спаў у гэтыя ночы і Васіль Левашэвіч з вёскі Агароднікі, якому тады споўнілася толькі дваццаць год. Прыкрыўшы анучамі вокны сваёй хаты, ён тайна, пры святле газавай лямпы штосці пісаў Запіскі

Хто такі Багдан Божык?

свае Васіль нікому не паказваў, на баязлівых пытаннях жонкі або адказваў грубым сыканнем, або моўчкі згортваў свае паперы, засоўваў іх глыбей у кішэню піжмака і выходзіў з дому.

Так праходзілі дні, тыдні. Трывожная цішыня напаўняла вёску, не чуваць было на вуліцах ні смеху, ні жартаў. Гэтая цішыня была прадвеснікам крывавага падзей, якія разыграліся тут праз некаторы час.

У адзін з цёплых жніўняўскіх дзён 1941 года вуліца вёскі Агароднікі была абуджана плачам і галашэннем жанчын і дзяцей. Сюды нечакана наляцелі эсэсаўцы.

У гэты дзень былі арыштаваны былы старшыня сельскага Савета Юркевіч Васіль Іванавіч, засядацель народнага суда Данілюковіч Андрэй Трафімавіч, член селькома Труцько Аляксей Міхайлавіч і іншыя савецкія актывісты — усяго 12 чалавек. Жонкі і дзеці арыштаваных ніколі больш не ўбачылі сваіх мужоў і бацькоў, ніколі больш не бачыла Алена Мікалаеўна свайго мужа Труцько Паўла Андрэевіча, настаўніка Агародніцкаўскай школы, арыштаванага немцамі ў гэты ж дзень. Усе яны былі везены ў вёску Пяскі і там расстреляны.

А Васіль Левашэвіч пасля гэтага страшнага дня пайшоў, кажучы, угору. Новыя гаспадары заўважылі ўслужлівага халуду. Ды і як было не заўважыць? Гэта па яго, Васіля Левашэвіча, спісах, якія ён пазладзейску складаў у першыя дні вайны, былі знішчаны фашыстамі яго аднавяскоўцы. Ён хадзіў па вуліцах роднай вёскі

ў новенькай форме нямецкага паліцая, грозна паглядаў па баках, іншы раз касавурачы вока на зброю, якая цяляпалася на баку.

Наваўлены ахоўнік парадку стараўся. Вышукваў і вынюхваў, прыслухоўваўся да размоў аднавяскоўцаў, трымаў на прыкмеце тых, хто, на яго думку, быў палітычна ненадзейным ў адносінах да нязваных гасцей.

Восенню 1941 года ў дом да Сцяпана Аляксеевіча Труцько зайшлі партызаны на чале з чырвонаармейцам Мухіным, які трапіў у акружэнне і астаўся ў беларускіх лясах. Даведаўшыся аб гэтым, Левашэвіч сабраў усіх паліцаў і акружыў дом Труцько. Быў схоплены і звязаны яго сын Саша. Паліцэйскія ведалі, што іх многа, значна больш, чым партызан. Ведалі аб гэтым і партызаны. Але на прапанову нямецкіх наймітаў здацца яны адказалі дружным агнём з вінтовак і аўтаматаў. Затым, адстрэльваючыся, пачалі адыходзіць у лес. З імі пайшоў і старэйшы сын Сцяпана Аляксеевіча Труцько Валодзя.

Агідная задума паліцаў правалілася. Пралічыўся і Левашэвіч. Да таго ж партызаны прыпаднеслі ім добры ўрок: у час перастрэлкі быў забіты сябра Левашэвіча Бык Віктар, другі паліцай атрымаў цяжкія раненні. У дадатак да ўсяго ўдалося ўцячы і Сашы, які таксама хутка трапіў ў партызанскі атрад.

Раз'юзаныя паліцаі вырашылі адыходзіць на сям'ю Труцько. Сам Сцяпан Аляксеевіч у час гэтых трагічных падзей быў далёка ад сваіх родных: ён у часях рэгулярнай Чырвонай Арміі прымаў удзел у гераічнай абароне горада Севастопалю.

Дом Труцько быў спалены, члены сям'і і сваякі, якія засталіся ў вёсцы, — арыштаваны. Іх доўга мучылі і катавалі і паліцэйскія і немцы. У цяжкіх пакутах загінула маці, былі расстреляны яго сёстры Кацярына і Ганна. Памёр, не вытрымаўшы катаванняў і здзекаў, хворы брат Сцяпана Аляксеевіча. Цудам выратаваўся толькі малодшы сын Федзя.

Праз некаторы час Васіль Левашэвіч актыўна ўдзельнічаў у пагромах юрэйскага насельніцтва ў г. Бяроза, выязджаў на карныя аперацыі супраць партызан каля вёскі Дзеткавічы былога Антопальскага раёна Брэсцкай вобласці.

Летам 1943 года ў рукі паліцаў ля вёскі Савіна трапіў цяжка паранены партызан Садоўскі. Па загаду Васіля Левашэвіча паліцаі насыпалі ў рот параненаму бездапаможнаму чалавеку дробнага сыпкага пяску, пачалі выварочваць рукі. Гэтыя здзекі працягваліся да таго часу, пакуль Садоўскі не памёр. Яго ж сям'я ў колькасці чатырох чалавек была расстреляна немцамі.

Відаць, на гэты раз Левашэвіч і яго прыяцель атрымалі пахвалу ад свайго шэфа, бо стараннасць іх яшчэ больш узмацнілася. Яны пачалі шукаць любы магчымасці, каб вызначыць

ца. Лесу яны баяліся, як агню, — там гаспадарамі былі партызаны. Таму Левашэвіч вырашыў паказаць свае здольнасці на ні ў чым невінаватых жыхарах вёскі Сокалава. Але з каго пачаць? І вырашыў: пачнём з сям'і Юркевіча Ігната Мікалаевіча. Сам ён быў мільцыянерам, пайшоў з часцямі Чырвонай Арміі. І вось ужо жонка Юркевіча і трое дзяцей арыштаваны. Хутка да іх далучылася сям'я Ільі Кавалеўскага (у яго ж дачка была камсамолкай). Той жа лёс напаткаў родных Говіна Васіля, сын якога ваяваў супраць фашыстаў на фронце. Усе гэтыя людзі былі расстреляны тут жа ў роднай вёсцы.

Цяжка сказаць, якія чорныя задумы выношваў яшчэ ў сваёй душы гэты здраднік, колькі чалавечых жыццяў было б яшчэ на яго рахунку.

Але хутка немцы пад ударамі Савецкай Арміі сталі пспешна пакідаць такія нятуліныя для іх беларускія землі. Разам са сваімі гаспадарамі ўцякаў і паліцэйскі Васіль Левашэвіч. Не было яму месца на роднай зямлі. Пакідала вёску Агароднікі і ўся сям'я Левашэвіча. Яны ехалі далей ад народнага гневу ў выратавальную, як ім тады здавалася, Германію.

Адгрымелі залпы вайны. Народ залычыў раны і рубцы на знявечанай зямлі, будзе новае шчаслівае жыццё. Зараз вёскі Агароднікі і Сокалава ўваходзяць у склад калгаса «33-я гадавіна Кастрычніка».

Адной сям'ёй жыўць цяпер Сцяпан Аляксеевіч і Алена Мікалаеўна Труцько. Сцяпан Аляксеевіч — пенсіянер. Яго сыны прайшлі праз вайну, жаніліся, усе жыўць і працуюць у Бярозаўскім раёне. І самы малодшы з іх Фёдар — цяпер старшыня Самойлавіцкага сельскага Савета.

Вярнулася з Германіі і сям'я Левашэвіча. Яго жонка, маці і брат Іван жыўць і працуюць у калгасе «33-я гадавіна Кастрычніка». Брат Ціхан пасля прыезду з Германіі выехаў з вёскі Агароднікі і працуе ў Мінскай вобласці. Няма зварту на родную зямлю толькі аднаму з сям'і — Левашэвічу Васілю. Народ ніколі не даруе яму.

На адной з вуліц Нью-Йорка жыў са сваёй сям'ёй Багдан Божык — высокі поўны мужчына сярэдніх год. Калі ён пачаў рабочага дня вяртаецца дадому, яго сустракае жонка, кідаюцца насустрач дзеці — Дануся, Рычард і Нален.

Дзеці нічога не ведаюць аб мінулым свайго бацькі. Не ведаюць яны, што рукі яго ў крыві суайчыннікаў. Бо Багдан Божык зусім не той, за каго ён сябе выдае. Пад гэтым імем хаваецца былы нямецкі паліцай з вёскі Агароднікі, на сумленні якога ляжыць смерць дзесяткаў людзей — мужчын і жанчын, старых і дзяцей.

І няхай ведаюць людзі, што ў доме па адрасу USA-681 Bergen st. Newark 8 N. J. жыў са сваёй сям'ёй не Багдан Божык, а здраднік і забойца Васіль Левашэвіч.

Е. СЯЛЕНА.

КНИГА — НАШ СЯБАР І ДАРАДЧЫК

Нядаўна я атрымаў з Камітэта пасылку з кнігамі і часопісамі. Як толькі сябры даведзілі аб гэтым, зляцеліся, як пчолы на мёд, і кожны хацеў атрымаць кнігу першым.

Не ўсе чытачы нашай бібліятэкі жывуць у В'ене, некалькі чалавек пражываюць у азічных горадах на адлегласці 3—15 кіламетраў. Бачымся па мядзелях, збіраемца групай і вядзем бясконцыя размовы аб Радзіме, аб яе цудоўных справах, абмяркоўваем прачытаныя кнігі. Адно вам скажу: прывыскай кніг вы робіце вялікую справу на карысць нашай Радзіме!

Верце, што тут, за граніцай, многія рускія эмігранты сталі сапраўднымі патрыётамі не толькі таму, што савецкія людзі запусцілі спадарожнікі і касмічныя караблі з чалавекам. Мы ганарымся не толькі барацьбой нашай Радзімы за мір ва ўсім свеце, за падтрымку прыгнечаных народаў, якія змагаюцца за сваю незалежнасць. Пачуццё рускага, вялікага горадскага за існасць называцца сынамі сваёй Радзімы, вырасціла ў нас і родная руская і савецкая літаратура.

Прабачце мяне, але зноў прашу выслыць кнігі: просьба ад усіх.

М. УСЦЕНКА.

Францыя.

КРЫНІЦА ВЕДАЎ

Кнігі, прысламься вам, гэта не толькі прывітанне з Радзімы, але і крыніца ведаў, прады. Тут, на жаль, кнігі не ўсім па кішэні.

Ваш падбор кніг вельмі цікавы, і, чытаючы іх, мы не проста праводзім час, а вучымся, лепш пазнаём жыццё нашай краіны, характар савецкага чалавека.

У мяне просьба: пршліце мне, калі ласка, брашуру з матэрыяламі XXII з'езда Камуністычнай партыі Савецкага Саюза.

С. ПАРТНОЎ

Бельгія.

МАЕ ЧЫТАЧЫ

Кожная прысланая з Камітэта кніга — для мяне вялікая радасць.

Сярод нашых суайчыннікаў ёсць яшчэ такія, якія гавораць, што няма часу чытаць. Але гэта не адказ — было б жаданне. Усе чытачы маёй бібліятэкі таксама працуюць, маюць сем'і, а ўсё ж знаходзяць час і чытаюць многа. На маё пытанне, калі яны паспяваюць чытаць, адказваюць: «Чытаю штодзённа пасля работы і ў выхадныя дні».

Любое гора забываецца, калі чытаеш савецкую кнігу.

Т. ЦІХАНОВА

Бельгія.

Рускую мову ў школах і гуртках выкладаюць дзецям суайчыннікаў Н. Васілевіч (Канада), Т. Субіа (Францыя), К. Вадава (ФРГ) і многія іншыя суайчыннікі — энтузіясты.

Каштоўны падарунак — аржунія матэрыялы выдатнага танцоўшчыка і балетмайстра былога Марыінскага тэатра Міхаіла Фокіна зрабіў Ленінградская тэатральная бібліятэка яго сын В. Фокін (ЗША).

На атрыманне Ленінскай прэміі

Кніга аб непакораных

...Яшчэ раніцай, сонечнай чэрвеньскай раніцай чатырнаццацігадовы Толя Корзун увесь кіпеў нястрымнай хлапчуковай радасцю: ён зноў у сваёй дружнай сям'і, у знаёмых, дарагіх сэрцу мясцінах. Хораша і любя тут яму, на гэтай шчаслівай зямлі, пад гэтым сонцам. Нецярплівым чаканнем светлага заўтрашняга дня поўніцца оная Толіна душа. А апоўдні да Лясной Сялібы дакацілася страшнае слова: вайна!

Так пачынаецца раман беларускага пісьменніка А. Адамовіча «Вайна пад стрэхамі». У ім расказваецца аб суровых выпрабаваннях, якія выпалі на долю савецкага народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны, аб стойкасці і мужнасці тых, хто не пахіснуўся, не сгануўся пад цяжарам «чыгуннай пліты акупацыі».

Пісьменнік стварае ў рамане яркія, пераканаўчыя вобразы выдатных савецкіх людзей, якія засталіся вернымі сабе, свайму сумленню, Радзіме. На прыкладзе простага, радавога сям'і Корзунаў ён раскрывае непераадоўную сілу народа, выхаванага Камуністычнай партыяй.

Вось Ганна Міхайлаўна Корзун, сапраўдная маці і сапраўдная патрыётка. Нялёгка даводзіцца гэтай жанчыне. Муж яе на фронце, а яна тут, у логаве ворага, з вялікім сямействам на руках. На першы погляд здаецца, што Ганна Міхайлаўна цалкам занята будзённымі клопатамі, уся ў трывозе за дзяцей. Так, прынамсі, думаецца Толю. Але «практычная мама», знешне такая стрыманая і спакойная, заклапочана яшчэ і іншым — як быць карыснай Радзіме ў гэты цяжкі час. Пад самым носам у немцаў арганізуе яна дапамогу ваеннапалонным, выраतोўвае і хавае раненага чырвонаармейца, наладжвае рэгулярнае забеспячэнне партызан медыкаментамі з мясцовай аптэкі. Пяшчотная і любячая маці, Ганна Міхайлаўна вымушана кожны дзень падварагаць рызыцы жыццё сваіх дзяцей і сваё ўласнае. З гордым пачуццём карыстаецца яна гэтым нялёгкім правам. Але яна не спяшаецца скарыстаць другое права — права пайсці ў лес, выратаваць сям'ю ад навішай над ёй пагрозы. На Ганну Міхайлаўну данеслі, яе падзараюць у сувязях з партызанамі. Але яна ж яшчэ не выканалі задання, не пераправіла ўсіх медыкаментаў, якіх так чакаюць у лесе. І яна застаецца. Асцярожная Ганна Міхайлаўна вядзе смелую, разумную, тонка разлічаную ігру з бургамістрам пасёлка і нямецкім камандантам, каб выйграць час. З напружаным хваляваннем сочым мы за гэтым паядынкам. Колькі сілы, мужнасці знаходзіць у сабе гэта жанчына, каб перахітрыць каварнага і жорсткага ворага!

І яна выйграе бітву. Інакш і не можа быць. Яна ж не адна. За ёю і з ёю — тысячы і тысячы такіх жа самаадданных патрыётаў, за ёю ўся Савецкая краіна, за ёю праўда.

Цяжкімі, небяспечнымі дарогамі праводзіць сваіх герояў аўтар рамана. У гадзіну суровых выпрабаванняў раскрываецца і расцвітае дзіўная, незвычайная прыгажосць гэтых простых, сціплых, такіх «звычайных» людзей, якія выратавалі свет ад пагрозы фашысцкага рабства.

У партызанскім атрадзе развітаемца мы з палюбіўшыміся нам Ганнай Міхайлаўнай, Толем, Іванам Каваленкам, з іх суседзямі па пасёлку. У першы бой праводзіць Ганна Міхайлаўна свайго старэйшага сына Аляксея. З зайздасцю глядзіць Толя ўслед адыходзячаму брату. А калі настане чарга ісці і Толю, маці вольна гэта жа блаславіць і яго на подзвіг у імя Радзімы, у імя таго, каб над яе прасторамамі зноў заззяла мірнае сонца.

Роман А. Адамовіча — новая яркая старонка ў гераічнай эпопеі Вялікай Айчыннай вайны і значнае дасягненне беларускай мастацкай прозы.

С. КЛІМЕНЦЕНКА.

У Гродна здадзена ў эксплуатацыю новая гасцініца «Нёман» на 250 месц. На здымку: гасцініца «Нёман» у Гродна.

Маю многа новых сяброў

Дарагія землякі за рубяжом! Хачу падзяліцца з вамі сваімі ўражаннямі. Я пражыў за граніцай 32 гады, але ўвесь час думаў аб Радзіме і, нарэшце, у 1961 годзе атрымаў дазвол на пастаяннае жыхарства ў роднай краіне.

Перад майм ад'ездам з Канады мне гаварылі, што да мяне будзе ставіцца з пагардай. Але тут я знайшоў зусім іншае. На Радзіме да мяне ставіцца вельмі добра, усюды, куды б я ні звяртаўся, заўсёды знаходзіў дапамогу і падтрымку.

Не забыць мне таго дня, калі я высадыўся з парахода. Гэта было ў дзень адкрыцця XXII з'езда Камуністычнай партыі Савецкага Саюза. Калі я прыбыў у Савецкі Саюз, то першае, што мне кінулася ў вочы, гэта тое, з якой увагай усе савецкія людзі сачылі за работай XXII з'езда. А цяпер увесь савецкі народ гарача адгукнуўся на заклік партыі з но-

вай энергіяй працаваць, каб выканаць праграму камуністычнага будаўніцтва.

Дарагія сябры, хачу вам сказаць аб сабе. За час майго знаходжання на Радзіме я ўжо маю многа сяброў. А калі многа сяброў, то жыццё веселейшае. Прашую ў горадзе Брэсце.

Хачу вам сказаць, сябры, калі будзеце ў Брэсце, то прашу заходзіць да мяне ў гасці.

Перад вамі і намі стаіць пытанне: што прынясе гэты год чалавецтву? Мы верым, што дзякуючы ўпартай барацьбе за мір нашых людзей і людзей добрай волі ўсіх краін, новы год прынясе з сабой мір і шчасце ўсім народам.

У заключэнне хачу сказаць:

— Няхай жыве дружба шматнацыянальнай сям'і народаў Савецкага Саюза і краін усяго свету!

— Няхай жыве мір ва ўсім свеце!
Міхал ГАЦКЕВІЧ.

КЛОПАТЫ АБ ДЗЕЦЯХ

Літаральна на вачах расце і добраўпарадкаванасць раённага цэнтра Рагачоў. Толькі за апошні час працоўныя горада атрымалі ў сваё распараджэнне бальнічны гарадок, раённы Дом культуры, двухпавярховую гасцініцу, некалькі жылых дамоў.

Асабліва многа зроблена і робіцца ў горадзе для дзяцей. Клопаты аб іх адчуваеш на кожным кроку. Нядаўна ў горадзе адкрыта сямігадовая музычная школа з аддзяленнямі баяна, фартэпіяна і народных інструментаў.

У новым Доме культуры адведзена прасторнае памяшканне пад дзіцячую бібліятэку. У цэнтры горада абсталяваны парк піянераў. Нічога не шкадуе Камуністычная партыя і Савецкая дзяржава для таго, каб дзеці працоўных радасна жылі і плённа вучыліся, становіліся усебакова развітымі і культурнымі грамадзянамі сваёй вялікай краіны.

А. ВЯРЦІНСКІ.

На здымках: 1. Першыя практыкаванні. За фартэпіяна Нэля Шавялёва. 2. У дзіцячай бібліятэцы.

АМАЛЬ паўвека я не быў на Радзіме. Па волі злога лёсу 48 гадоў мне давялося адзінокаму блукаць па чужыне, жыць сярод чужых людзей і доўгімі бяссоннымі ночамі марыць аб тым шчаслівым дні, калі зноў ступлю на родную зямлю, абдыму сваіх братоў-беларусаў, пачую родную гаворку. Не па сваёй ахвотце ў 1913 годзе паехаў я за мора-акіяны ў Злучаныя Штаты Амерыкі. Галеча, безямелле панагналі мяне за тысячы кіламетраў на заробаткі.

Чацвёрта хлопцаў было ў нашага бацькі. Настала пара жаніцца, а зямлі — кот наплакаў. Старэйшаму сыну бацька сяк-так выдзеліў палоску, а астатнім не было чаго выдзяляць. Хочаш не хочаш, а з дому выбірацца кудысьці трэба. І тады, пакінуўшы дома маладую жонку, адправіўся я шукаць сваё шчасце ў хвалёнай Амерыцы. У той час многія ехалі туды.

Нічога я не ведаў аб лёсе сваіх родных. Пісаў у сваю вёску Якішыцы Бярэзінскага раёна ў іншыя месяцы, дзе былі калісьці знаёмыя, але ні на адно пісьмо не атрымаў адказу. Ці то адрасы няправільна падпісаў, ці па якой іншай прычыне, толькі ніхто з маіх сваякоў не адгукнуўся.

Толькі ў 1954 годзе я атрымаў з Беларусі пісьмо. Прачытаўшы яго, даведаўся, што мая жонка ўжо няма ў жывых. Затое ў Якішыцах жыве дачка Марыя, пра якую я наогул не ведаў, што яна ёсць на свеце. Даведаўся я, што ў мяне нават дзед і праўнукі. Вось гэта дзядзька шчасце!

Устанавіўшы перапіску з дачкой, пачаў дабівацца дазволу з'ездзіць у Беларусь. Нялёгка было атрымаць такі дазвол. Перашкод было нямаля, але я настойліва дабіваўся. І нарэшце ўсё было ўладжана, я змог выехаць.

Праз 48 гадоў восенню 1961

года прыехаў дамоў. Маладым, здравым хлопцам ад'язджаў я ў Амерыку, а вяртаўся назад хворым, сівым старым. Ехаў на заробаткі, а вёз з сабой толькі невялікі партфель. Нават гасцінцаў унукам не ўзяў, бо мяне напалохалі, што на граніцы ўсё роўна ўсё паадбіраюць.

Страхі, вядома, былі дарэчнымі, ніхто мяне не правяраў, не лазіў у мае кішэнкі і партфель. Усюды мяне гасцінна сустракалі, дапамагалі. Без усялякіх цяжкасцей я даехаў да Мінска, а адтуль і ў сваё Якішыцы.

І вось я дома, сярод сваіх родных і знаёмых. Хаджу па вуліцы, знаёмлюся з новым жыццём. Вёскі не пазнаць. Ни-

тары аруць зямлю. На калгасным двары выстраіліся ў рад самаходныя камбайны. І ўсё гэта — уласнасць сялян, калгаснікаў.

А якія ветлівыя людзі, шчырыя, сапраўдныя сябры. Жывуць паміж сабой дружна, нібы дзеці адной сям'і.

Вось і мая дачка гора не ведае. Ёсць у яе карова, свінні, сад. Гадамі яна ўжо не маладая, таму ў калгасе не працуе. Яе дачка Вольга, мая ўнучка, працуе ў калгасе, а другая дачка Ліда — на будаўніцтве. Дзеці Вольгі — Тома, Валерык і Ларыса — у школу ходзяць. Школа тут жа, у сваёй вёсцы.

Бачыў шчаслівых людзей

ма больш курных сляпых хатак, уздоўж шырокай вуліцы выстраіліся прасторныя новыя дамы. Колькі ні прыглядаўся, але ні дзе не ўбачыў лапцей, гэтага звычайнага сялянскага абутку. Людзі ходзяць у ботах, туфлях, як гарадскія. Ні ў аднаго чалавека я не ўбачыў саматканых зрэбных штаноў або пасконнай світкі. А раней жа, памятаю, толькі так і хадзілі.

Затое я кожны дзень сустракаў маладую дзяўчыну з вялікай сумкай за плячыма, набітай газетамі і часопісамі. Гэта — калгасны паштальён Марыя Грубская. Яна мне расказала, што ў Якішыцах кожны калгаснік вышывае газеты. Тут усе пісьменныя. Ды яно і не дзіва: школа ж свая, навучанне абавязковае, бясплатнае. Толькі вучыся.

Крыху воддаль ад вёскі я ўбачыў прасторныя, крытыя шыферам кароўнікі, свінарнікі, стайні. Тут працуюць унукі маіх таварышаў: Каця Тарасеняк, Тацяна Дубовік і многія іншыя. На кожным кроку я бачыў машыны. Калгасныя грузавікі перавозяць розныя грузы, трак-

Есць у Якішыцах добры клуб, дзе кожны вечар дэманструюць кінафільмы, бібліятэка, магазін, паштовае аддзяленне. З вёскі па тэлефоне можна пагаварыць з любым горадам, нават з заграніцай. З раённага цэнтра Беразіно і з Мінска сюды кожны дзень прыходзяць пасажырскія аўтобусы.

На кожным кроку бачыш, што аб людзях тут клопацца. Але найбольш мне спадабалася медыцынскае абслугоўванне. Да майго ад'езду ў Амерыку толькі ў Беразіно быў урач. А цяпер нават у Якішыцах ёсць свой пункт фельчарска-акушэрскі. Калі захварэе чалавек, фельчар Соня Паўлоўская адразу дапаможа, калі трэба, з Беразіно ўрачоў пакліча. Тыя на машыне хутка прыедуць і дапамогу акажуць. І ўсё бясплатна.

Я проста не верыў, што тут

3 АДНАГО РАЁНА

Вітанне вам, мае сябры,
Сыны тых вольных ніў,
Дзе колісь з Кабінай гары
Швед меч свой ураніў.
Дзе танкі немцаў над Сажом
Грызе, як моль, іржа,
Дзе косці ворагаў ля стром
Пад шыгаллём ляжаць.
Я помню ўсе твае шляхі,
Мой Слаўгарад лясны,
І ў расцяробах кут глухі,
І бераг верасны.

Гэтыя радкі ўзяты з верша Кастуся Кірэенкі «Слаўгарадцам», які паэт прысвяціў сваім землякам, ураджэнцам Слаўгарадскага раёна.

І ў нас нарадзілася думка адшукаць нашых вядомых землякоў, ураджэнцаў Слаўгарадскага раёна. Пачаліся пошукі, распытанні старажылаў. Землякоў адшукалася нямаля. Пісьмы прыходзілі з розных гарадоў Саюза. Першым адгукнуўся В. Вібікаў, генерал-лейтэнант авіяцыі. Ён нарадзіўся ў мястэчку Прапойску (так называўся раней Слаўгарад) у сям'і селяніна. Бацька яго ледзь умеў пісаць, а маці была зусім неписьменнай. Сям'я была вялікая — сямёра дзяцей. Усе браты і сёстры В. Вібікава пры Савецкай уладзе атрымалі вышэйшую адукацыю. Ася стала інжынерам, Анастасія — урачом, Марыя і Валянціна — педагогамі. Настаўнікам працаваў Яфім, які загінуў у гады Айчынай вайны. Анатоль працуе начальнікам цэха на заводзе.

Цікава расказаў аб сабе І. Марчанка, вучоны сакратар Інстытута гісторыі Акадэміі навук БССР, кандыдат гістарычных навук. У 1941 годзе ён скончыў Слаўгарадскую сярэднюю школу, марыў паступіць у педагагічны інстытут, але перашкодзіла вайна. Дадому вярнуўся ў сакавіку 1945 года. Працаваў прапагандыстам райкома партыі. Праз год паступіў у Рэспубліканскую партыйную

школу. У 1950 годзе закончыў завочна гістарычны факультэт Мінскага педінстытута, а ў 1956 годзе — аспірантуру Інстытута гісторыі Акадэміі навук БССР і абараніў кандыдацкую дысертацыю. І. Марчанка выдаў каля 20 работ па гісторыі Беларусі і беларускага народа.

«Бацькі і мае родзічы да Кастрычніцкай рэвалюцыі былі сялянамі-беднякамі, жылі ў в. Ржаўка, — так пачаў сваё пісьмо генерал у адстаўцы Я. Драйчук. — Дзед у маладосці жыў у хаце-курніцы, а я, унук яго, нарадзіўся ўжо ў невялікай хаце з дымаходам. У гэтай хаце жыла сям'я з 10 чалавек». У 1920 годзе Я. Драйчук пайшоў у Чырвоную Армію абараніць Савецкую ўладу. Было яму тады 19 год. У 1932 годзе ён трапіў у авіяцыю і з таго часу амаль дваццаць гадоў праслужыў у Савецкай Арміі, прайшоўшы шлях ад інструктара палітдзела да генерала.

Вядомы беларускі паэт Кастусь Кірэенка пісаў у сваім пісьме: «Гаварыць аб сабе, як аб адным чалавеку, я не прывык; калі я думаю аб сабе, я думаю аб вялікім сваім пакаленні, народжаным Кастрычнікам, пакаленні будаўнікоў камунізму, змагароў за шчасце і мір на зямлі».

Ураджэнец вёскі Хварасціны Слаўгарадскага раёна М. Ларчанка, сын селяніна, стаў доктарам філалагічных навук, прафесарам, выкладчыкам Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. У 1922 годзе Ларчанка ўступіў у камсамол, потым школа сялянскай моладзі, Мар'яўскі белпедтэхнікум. Пасля вучоба ў БДУ, у аспірантуры Акадэміі навук БССР. Заваа М. Ларчанка — вядомы беларускі вучоны-філолаг.

Біяграфія гэтых людзей біяграфія пакалення, якому Саўецкая ўлада стварыла ўсе ўмовы для здзяйснення імкненняў і мар.

Л. ВІХОЦКІ

лечаць бясплатна. У Амерыцы ж за кожны прыём ўрача трэба было плаціць па тры з палавінай долары. А калі цябе пакладуць у бальніцу, то гэта сапраўднае няшчасце. Таму, каб мець заўсёды грошы на лячэнне, я штомесяц раблю ў спецыяльны камітэт узносы — 8,5 долара. Плачу рэгулярна, бо калі хоць адзін раз спазнюся з уплатай, то прападуць усе мае грошы. Затое, калі я захварэю, то гэты камітэт выплачвае

было адразу да іх звяртацца, а то ўжо часу шмат прайшло.

Сеў я на аўтобус і ў Мінск паехаў. Там мяне ўнучка Галія сустрэла. Яна на заводзе працуе. Добра зарабляе — рублёў па 100 ў месяц. Жыве ў інтэрнаце. Пакой добры, прасторны, светлы. Разам з ёй яшчэ тры дзяўчыны жывуць, таксама на гэтым заводзе працуюць. Вяельны такія, ветлівыя.

Пасадзіла мяне ўнучка на машыну, і мы паехалі да ўрача. Выслухаў ён мяне ўважліва і сказаў, што прыдзецца мяне пакласці ў бальніцу. Я згадзіўся, бо ўжо ведаў, што плаціць не трэба.

Праз два тыдні я выйшаў з бальніцы здравым чалавекам. Калі выйшаў, то падлічыў, колькі б долараў каштавала такое лячэнне ў Злучаных Штатах Амерыкі. Атрымалася, што менш 500 долараў. Гэта амаль паўгадавы мой заробтак.

Разам з унучкай Галіяй я гуляў па Мінску. Якія дамы, вуліцы прыгожыя! А Галія расказвала, што ў час вайны тут было ўсё разбурана, спалена, толькі груды бітай цэглы ваяліся. Уяўляю, колькі працаваць давялося, пакуль пабудавалі такі цудоўны горад. Быў на Ленінскім праспекце — галоўнай вуліцы горада. Гэта рэдкая прыгажосць праспект. Не, людзям, якія ўсё гэта будуць, вайна не патрэбна, бо вайна не стварае, а разбурае.

Я ведаю простых амерыканскіх людзей. Яны таксама не хочаць вайны. Ім вайна таксама не прынясе шчасця, а толькі смерць, калецтва. Хочацца вярнуць, што народы гэтых дзвюх вялікіх дзяржаў — СССР і ЗША змогуць жыць у міры і дружбе і не дапусціць раз'явання новай сусветнай вайны.

Г. С. ЗША

бальніцы кошт лячэння з гэтых жа ўзносаў. Здраеца, што ўзносаў не хапае на лячэнне, тады хворы, выйшаўшы з бальніцы, выплачвае доўг. Бываюць выпадкі, што некаторыя да самай смерці не могуць разлічыцца з бальніцай за лячэнне.

У Савецкім жа Саюзе я ўбачыў зусім іншае. Вялікая дарога і змена клімату дрэнна падазейнічалі на мяне. Я захварэў. Але тыдні два да ўрачоў не звяртаўся, не ведаў, колькі за гэта трэба будзе плаціць, ці хоць у мяне грошай на лячэнне. І я вельмі здзіўўся, калі да мяне зайшла фельчар Паўлоўская. Выслухала мяне, лекарства дала. Я хацеў заплаціць, а яна грошай не ўзяла.

А назаўтра ўрачы ў Якішыцы прыехалі з самога Беразіно. Не ведаю, ці гэта іх Паўлоўская спецыяльна выклікала, ці можа яны па якіх сваіх справах заехалі, але да мяне зайшлі. Потым даведаўся, што гэта былі галоўны ўрач раёна Е. Д. Ручко і ўрач Ю. А. Буры. Агледзелі яны мяне, паслухалі і сказалі, каб я абавязкова ў Мінск ехаў, бо хвароба запушчаная, трэба

Вас чакаюць родныя мясціны

Францу Міхайлавічу і Аляксандры Міхайлаўне Буйкевічам

Дарагія брат і сястра!

Вось ужо два гады, як я не маю ніякіх вестак ад вас. Апошняе пісьмо я атрымаў у маі 1959 года. З таго часу пасылаў вам некалькі пісем, але адказу так і не атрымаў. Цяпер я рашыў звярнуцца ў рэдакцыю газеты «Голас Радзімы», каб мне дапамаглі адшукаць вас. Мяне вельмі непакоіць, што вы нічога не пішаце, і ўсе мы турбуемся за ваш лёс.

Мне вельмі хочацца цераз газету раскажаць вам аб сваім жыцці. Жывём мы добра. Усяго маем у дастатку. Хачу пахваліцца вам радаснай навіной аб тым, што ў хуткім часе я буду спраўляць наваселле. Пабудаваў сабе новы дом. Дзяржава адпусціла мне лесу і іншых будаўнічых матэрыялаў. Днямі заканчваю апошнія работы.

Вялікія змены адбыліся і ў жыцці нашай Ганцаўшчыны. Зараз у нас у раённым цэнтры пабудаваны новы летні тэатр з глядзельнай залай на 650 месц, нядаўна ўступіў у строй раённы Дом культуры з залай на 350 месц, маем два кіна-тэатры на 250 і 150 месц. Апрача гэтага, ёсць яшчэ тры клубы, шмат магазінаў, выдатная сталовая і шмат чаго іншага. Усяго, што тут пабудавана за пасляваенныя гады, і не пералічыш. Жыццё наша становіцца з кожным днём лепшым, зможным. І ўсе мы, вашы родныя і блізкія, жывём надзеяй, што і вы хутка вернецеся на сваю родную зямлю. Вас чакаюць родныя мясціны.

Ваш брат
Юльян БУЙКЕВІЧ.

Мароз — мастак і, пыху поўны,
Узносіць сноп на неба роўны.
Высокі, вогненны, крываўны!
Той сноп — і страшны, і
цікавы —
Гарыць злавесна, і вёсь чырвоны.
Мароз на небе ставіць троны.
Вянцы на месяц ускладае,
Па снезе зоркі рассыпае

І так прыгожа, так старанна
Бярозе белай тэз убранны,
Бы той дзяўчыне пад вячэрне
І як з-за лесу сонца ўстане
І на бярозу тую гляне,
Засвеціць ў іней праменні,
Як найдарожышыя каменні.

Я. КОЛАС.

Электрастанцыя без турбін

КІЕВ. Незвычайную электрастанцыю — без катлоў і турбін стварылі кіеўскія вучоныя. Складанае абсталяванне замяніла кампактная магнітна-гідродынамічная ўстаноўка. Тут энергія нагрэтага да трох тысяч градусаў іанізаванага газу непасрэдна пераўтвараецца ў электрычнасць.

Эксперыментальны магнітна-гідродынамічны генератар уяўляе сабой злучэнне цеплавой электрычнай машыны ў адным агрэгате.

Каштоўнасць прамога атрымання электраэнергіі з цяпла заключалася ў магчымасці выкарыстання высокай тэмпературы, а значыць, у павышэнні эканамічнасці электрастанцыі (спрашчэння і падзешаўлення неабходнага абсталявання). Напрыклад, ужо першы створаны ў Кіеве магнітна-гідродынамічны генератар дае да 30 працэнтаў эканоміі паліва.

Добра працуе на будаўніцтве новага цэха Мінскага механічнага завода Тамара Пінчук. Яна штодзённа перавыконвае зменныя нормы.

ЗАВОД ВЫПЛАЧАЕ СТЫПЕНДЫ

Калектыў Мінскага трактарнага завода ў бягучым навучальным годзе накіраваў у вышэйшыя навучальныя ўстановы 49 юнакоў і дзяўчат — рабочых і служачых прадпрыемства. Некаторыя з іх сталі студэнтамі Беларускага політэхнічнага інстытута, Іванаўскага хіміка-тэхналагічнага інстытута і іншых вышэйшых навучальных устаноў. На працягу 5 год

завод будзе выплачваць ім стыпендыю ў памеры да 50 рублёў у месяц. Пасля заканчэння вучобы былыя рабочыя вернуцца на завод інжынерамі, дзе ім гарантуецца пасада, адпавядаючая спецыяльнасці і ведам.

У будучым лік заводскіх стыпендыяў, накіроўваемых на вучобу ў інстытуты, будзе хутка ўзрастаць і перавысіць 200 чалавек у год.

Рабочыя завода шырока выкарыстоўваюць прадстаўляемыя ім дзяржавай магчымасці для атрымання вышэйшай і сярэдняй адукацыі. Толькі ў Вячэрніх і заводных вышэйшых навучальных установах у бягучым годзе вучыцца 566 рабочых і служачых, 673 чалавекі з'яўляюцца студэнтамі тэхнікумаў, 657 наведваюць школы рабочай моладзі.

Мараль драпежнікаў

Вучоныя жраць атамнага псіхозу

Сярод ашалелых маньякаў вядомай вайны ў ЗША з'явілася група вучоных-псіхіятраў, якія стараюцца ўнушыць радзёму амерыканцу не толькі непазбежнасць ракетна-ядзернай вайны, але ў прывабных колерах малююць перад ім карціну, якая адкрылася б пасля гэтай сусветнай катастрофы.

Цяжка нават уявіць сабе, каб людзі, апраўжаныя ў тогі вучоных, спакойным, бяспасным тонам разважалі аб выніках жудаснай чалавечай трагедыі. Але тым не менш гэта так. Пацярджэннем служыць брашура амерыканскай асацыяцыі псіхіятраў пры камітэце грамадзянскай абароны, якая нядаўна з'явілася ў ЗША пад вельмі бяскрыўднай назвай: «Першая псіхалагічная дапамога пры грамадскіх няшчасцях» (аўтары доктары

Драйер, Камерон, Вормард, Глас і іншыя).

Людаедскім цынзізмам павявае са старонак гэтай кніжкі. Аўтары, бачыце, клапацяцца аб тым, каб людзі, якія застануцца жывымі пасля ядзернай катастрофы, не сталі... неўроцкамі. Яны нават прапануюць ім «тэрміновыя работы», якіх «пры вялікіх няшчасцях будзе заўсёды больш, чым людзей для іх выканання». Беспрацоўе будзе ліквідавана цаной гібелі соцен мільёнаў людзей — такі «навуковы» (больш правільна: чалавечаненавіснікі) вывад вучоных-магільшчыкаў. На першым часе скалечаным людзям, што засталіся жывымі, прапануецца работа... па зняццю заражонага верхняга пласта глебы.

Вучоныя-маньякі папярэджваюць, з якімі псіхалагічнымі тыпамі людзей давядзецца мець справу ваенным і цывільным уладам у час вядомай вайны і пасля яе заканчэння. Такіх тыпаў будзе налічвацца тры: «дэпрэсіўная рэакцыя», «індывідуальная паніка» і «звышактыўныя рэакцыі». Апошняя група («звышактыўныя», або «сярдзітыя») мае найбольшую небяспеку. Аўтары баяцца, што імяна гэтыя людзі, прыгнечаныя жахамі гінучага свету, адважача крытыкаваць улады, якія ўцягнулі іх у ядзерна-вадародную вайну! Атамшчыкі-псіхіятры імкнуцца загадзя ўтрымаць сваіх суайчыннікаў ад гэтай надта «бурнай» рэакцыі. Яны пераконваюць працоўных спакойна паміраць у імя ўзабагацэння нікчэмнай кучкі манапалістаў. Яны ўжо цяпер хацелі б прымусяць замаўчаць усіх людзей добрай волі, якія шчыра імкнуцца да міру. «Людзі, якія вераць у мірнае суіснаванне, — адзіныя нягоднікі ў гэтым свеце». — цынічна заяўляюць аўтары «Першай псіхалагічнай дапамогі».

Чалавечаненавіснікі прапануюць ужываць да прыхільнікаў міру («міралюбных душ», якія іх называюць) спецыяльныя меры, каб прымусяць іх прымырыцца з перспектывай ядзернай вайны. Дарэчы, амерыканскія ўлады ўжо цяпер актыўна выкарыстоўваюць «рэцэпты» ваяўнічых псіхіятраў. Збіванні і арышты ўдзельнікаў

рэйду міру, раз'юшанае цкаванне прагрэсіўных арганізацый па закону Макарэна — вось плён «супакойваючай» палітыкі ўрада ЗША.

«Калі ж тыя, хто застаюцца жывымі, — працягваюць здэквацца з чытача ачмурэлыя псіхіятры, — не будуць «эмацыянальна» задаволены работай па зняццю верхняга пласта зямлі, то супраць іх трэба ўжыць выпрабаваны сродак — дубінку». Цікава адзначыць, што ўся гэта бязглуздыца, сабраная ў брашуры, распаўсюджваецца ў ЗША за пячаткай губернатара Нью-Йорка Нельсана Рафелера. Дзве лэдзі на гэтай пячатцы сімвалізуюць свабоду і правасуддзе (свабоду атамнай смерці і правасуддзе дубінак!), а далей ідуць словы самога Рафелера: «Гэта брашура — істотны ўклад у нашу падрыхтоўчую праграму». Ды і самі аўтары не ўтойваюць, што брашура з'яўляецца часткай кампаніі па будаўніцтву проціатамных сховішчаў, якое ліхаманкава разгарнулася ў ЗША. Зусім зразумела, што гэта пісаніна ваяўнічых вар'ятаў служыць перш за ўсё атамна-ракетным манапаліям ЗША, якія нажываюць велізарныя прыбыткі на распаляванні ядзернага псіхозу.

Аднак наўрад ці ўдасца вучоным жрацам атамнай істэрыі навізаць свае шаленыя ідэі мільёнам простых людзей Захаду. Перадаваць людзі Амерыкі, уся сусветная прагрэсіўная грамадскасць тнеўна адкідаюць «рэцэпты» самазабойцаў. Чым счышчаць з паверхні зямлі атамны попел, ці не прасцей і лепш нацягнуць кашулю вар'ята на ашалелых трубадураў вайны.

Р. ПОЛАЗАУ,
Л. УВАРАУ
навуковыя супрацоўнікі
Інстытута філасофіі
АН БССР.

НАШ АДРАС

Мінск, Ленінскі праспект, 77.
Дом друку. Для пісьмаў: Мінск,
паштовая скрынка № 14.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

ВЫКЛІКАЕ МІНСК...

Мы ва ўтульнай зале Мінскай міжнароднай тэлефоннай станцыі. Успыхваюць і ўспыхваюць лямпачкі ў кабінах, запрашаючы наведвальнікаў, а каля акеңцаў, дзе прымаюцца заказы, усё гэтак жа мнагалюдна: — Злучыце, калі ласка, з Масквой.

— Выклічце Віцебск.

— Мне б Светлагорск...
Вось стаіць група кубінскіх юнакоў і дзяўчат — студэнтаў нашай беларускай сталіцы. Яны прыйшлі сюды, каб пагаварыць са сваёй далёкай радзімай. Але гэта не так проста. Размова будзе ісці праз Маскву. Трэба пачакаць.

Ва ўсе банкі разносяць паветраныя лініі і падземныя кабелі галас Мінскай міжнароднай тэлефоннай станцыі: «Алэ, алэ! Вас выклікае Мінск... Алэ, Мінск на прывадзе»...

У Ленінград і Лондан, Гомель і Варшаву, Салігорск і Прагу, Бярозаўскую ДРЭС і Берлін — у многія сотні гарадоў і сёл прыходзяць патрабавальныя сігналы: «Адкажыце, вас выклікае Мінск!»

На першы погляд гэта здаецца зусім проста: назваў горад

цібе злучылі з ім і, калі ласка, гавары. Але гэтаму папярэднічае карпатлівая работа вялікага калектыву. Начальнік камутатарнага цэха Марыя Міхайлаўна Апарцава знаёміць нас з вытворчай «кухняй» міжнароднай.

— Тут у нас размяшчаюцца заказная і кантрольна-размеркавальная службы, — гаворыць яна, паказваючы прадаўгаваты пакой. — У гэтым пакоі атрымліваюць пуцёўку ў жыццё ўсе заяўкі на тэлефонныя размовы. Тут жа знаходзяцца рахункі арганізацый і асобных людзей, тут захоўваюцца нумары гарадскіх хатніх тэлефонаў. Пасля таго, як заява прыняты і занесены ў бланк, ён паступае да лінейнай тэлефоністкі. А яна ўжо злучыць вас з патрэбным аб'ектам.

Пераходзім у вялікую, светлую залу. Каля камутатараў сядзяць лінейныя тэлефоністкі. Кожная з іх абслугоўвае некалькі каналаў. Цішыню залы парушае лёгкі перастук камутатарных штэпселяў, галасы тэлефоністак. На шчытах

раз-по-раз загараюцца сігнальныя лямпачкі. Лёгка і хуткія рухі дзяўчат, паглыбленых у сваю работу.

Станцыя аснашчана чавейшым абсталяваннем і апаратурай. Цэх паўаўтаматыкі дазваляе злучаць аб'екта прама з выклікаемым аб'ектам, мінуўшы мясцовыя тэлефоністак.

Многа робіцца для далейшай аўтаматызацыі тэлефоннай сувязі. За сямігоддзе станцыя падвоіць сваю магутнасць.

Уявіце: чалавек заходзіць у кабінку, набірае нумар і гаворыць з сябрам, які жыве ў другім горадзе. Размову яму «ўладжваюць» апараты, якія замяняюць працу тэлефоністак. Атрымае шырокае развіццё відэатэлефон — людзі, якія знаходзяцца за многія кіламетры адзін ад другога, будуць не толькі чуць, але і бачыць адзін аднаго. Такі «відзучы» тэлефон ужо працуе паміж Масквой, Ленінградам і Кіевам.

...Круглыя суткі працуе міжнародная станцыя. І круглыя суткі чутны галасы: «Вас выклікае Мінск!»